

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika motivace osob, kterým bylo uloženo ochranné léčení, ke změně způsobu jejich chování a její odraz v trestněprávní úpravě

Problematika motivace osob, kterým byla uložena trestněprávní sankce spočívající v ochranném léčení, je v současné době velmi diskutovanou otázkou, a to v souvislosti se zavedením zabezpečovací detence jako ochranného opatření, do kterého jsou umisťováni mimo jiné takoví pachatelé společensky nežádoucích činů, kteří odmítají ochranné léčení a přitom zůstávají nadále společensky velmi nebezpeční. Již samo zavedení nového ochranného opatření zabezpečovací detence je skutečností, která působí generálně motivačně na pachatele projevující negativní postoj k ústavnímu ochrannému léčení, neboť zabezpečovací detence může být uložena na rozdíl od ochranného léčení na dobu neurčitou, tedy trvá tak dlouho, pokud to vyžaduje ochrana společnosti a v souladu s § 5 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestního zákona (dále jen jako „trestního zákona“) může soud ústavní ochranné léčení dodatečně změnit na zabezpečovací detenci.

Osoby umístěné do zabezpečovací detence jsou oprávněny k podání návrhu na propuštění na svobodu, ale jejich postoj vůči léčebnému programu, kterým mají projít, bude patřit mezi nejpodstatnější ukazatele, kterými se soud při svém rozhodnutí o propuštění bude zabývat. Takový přístup musíme považovat za správný, a to především s ohledem na účel zabezpečovací detence, kterým je vedle ochrany společnosti před nebezpečnými pachateli také jejich léčba a terapeutické a výchovné působení. Ve výkonu zabezpečovací detence je chovanec hodnocen podle motivačního a hodnotícího systému, kdy samo hodnocení probíhá prostřednictvím tzv. bodového systému. V rámci bodového systému se hodnotí plnění programu vytvořeného při nástupu do výkonu zabezpečovací detence pro jednotlivé chovance společně s dodržováním režimu. Každé tři měsíce dochází u každého chovance k vypracování komplexní zprávy, která může sloužit jako podklad pro zprávu o návrhu na ukončení výkonu zabezpečovací detence.

Motivace je jedním ze základních problémů, které jsou zkoumány v souvislosti s účelností ochranného léčení. Pokud nejsou klienti psychiatrických léčen dostatečně motivováni ke spolupráci při jejich léčebných programech, zásadně nedochází k naplnění účelu ochranného léčení a po propuštění páchají opětovně trestnou činností. V souladu s požadavky praxe uskutečňované ve výkonu ochranného léčení by proto měli být pacienti motivováni obecně stanovenými zákonnými pravidly, která by určila, že uložené ochranné léčení musí být vykonáno před nástupem do trestu odnětí svobody. Velmi podstatným motivačním prvkem by tedy mohla být okolnost spočívající v možnosti alespoň částečně započítat dobu, kterou odsouzený strávil ve výkonu ochranného léčení do doby výkonu trestu odnětí svobody, pokud by bylo ochranné léčení vykonáno s cíleným výsledkem. V současné době často následuje výkon ochranného léčení až po odpykání trestu odnětí svobody a pachatelé poté přemístění z věznic pocítují jako neoprávněné pokračující zbavení osobní svobody a úmyslně nespolupracují, i když zákonná úprava v § 57 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., zákona o výkonu trestu odnětí svobody, mluví pro postup opačný, když stanoví, že se má s výkonem ochranného léčení uloženého vedle trestu odnětí svobody započít co nejdříve po nástupu výkonu trestu ve věznici, pokud však již nebyl vykonán před nástupem trestu odnětí svobody. Této

skutečnosti si byl vědom zákonodárce, když v nové úpravě § 72 trestního zákona provedené zákonem č. [129/2008](#) Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů stanovil, že pokud nelze vykonat ochranné léčení po nástupu výkonu trestu ve věznici, vykoná se ústavní ochranné léčení ve zdravotnickém zařízení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody, pokud se tím lépe zajistí splnění účelu léčení.

Podstatnou změnou je také zavedení motivujícího prvku, kterým je řádné vykonání ochranného léčení jako podmínka pro zahlazení odsouzení. S ohledem na skutečnost, že si stále ještě mnoho členů naší společnosti zachovává k pachatelům, kteří vykonali trest odnětí svobody, až nepřiměřený odstup, mohl by hrát právě tento prvek zařazený do našeho právního řádu zákonem č. [40/2009](#) Sb., trestním zákoníkem[1] v § 105 odst. 7, významnou roli při řádném výkonu ochranného léčení či zabezpečovací detence. Podle zmíněného ustanovení § 105 odst. 7 i v případě, že uplynula doba stanovená pro zahlazení odsouzení, odsouzení nelze zahladit, nebylo - li dosud vykonáno nebo jinak ukončeno uložené ochranné opatření.

Posledním motivačním prvkem, na který je třeba upozornit, a který svou důležitostí nezaostává před výše uvedenými, je okolnost, kterou již náš trestního zákona v současné době zná, a která je zohledňována při podmíněném propuštění. Podle § 51 odst. 1 trestního zákona platí, že soud při podmíněném propuštění přihlédne také k projevenému postoji odsouzeného k výkonu ochranného léčení.

Zavedení motivačních prvků do našeho právního řádu a především jejich uplatňování v praxi při výkonu ochranných opatření je velmi podstatnou okolností při naplňování účelu trestního práva a to s přihlédnutím k účelu, který mají ochranná opatření plnit v porovnání s tresty. Stejně jako tresty jsou ochranná opatření ukládána z důvodu potřeby ochrany společnosti před pachateli činů nebezpečných pro společnost. Nutnost existence motivačních prvků vyplývá především ze skutečnosti, že na rozdíl od trestů se u ochranných opatření dostává do popředí léčba a výchovné působení. Ochranná opatření nejsou spojena s negativní hodnocením činu a osoby pachatele a nemají být ukládána v závislosti na závažnosti činu, i když jistou závislost přesto sledují. Ochranná opatření mají být zásadně individuálně preventivními prostředky, přesto někdy působí i generálně preventivně.

Mgr. Jitka Nováková

[1] Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník nabude účinnosti dne 1.10.2010

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)

- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)